

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2020. gada 27. aprīlī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Pāvela Volkova (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 62/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Krimināllikuma 236. panta pirmo daļu redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013. gada 31. martam, (turpmāk – apstrīdētā Krimināllikuma norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90. un 92. pantam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža;

1.2. atzīt 2015. gada 29. oktobra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” pārejas noteikumu (turpmāk – apstrīdētais pārejas noteikums) par neatbilstošu Satversmes 1., 89., 92. un 94. pantam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Apstrīdētā Krimināllikuma norma nosaka:

„Par šaujāmieroča vai šaujāmieroča munīcijas nevērīgu glabāšanu, nēsāšanu, pārvadāšanu vai pārsūtīšanu vai lielas enerģijas pneimatiskā ieroča, sprāgstvielas vai spridzināšanas ietaises nevērīgu glabāšanu, pārvadāšanu vai pārsūtīšanu, pārkāpjot normatīvos aktus, kuri regulē ieroču apriti, ja ar šādu nodarījumu citai personai radīta iespēja iegūt šo šaujāmieroči, šaujāmieroča munīciju, lielas enerģijas pneimatisko ieroči, sprāgstvielu vai spridzināšanas ietaisi, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar arestu, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit minimālajām mēnešalgām, atņemot tiesības veikt zināma veida uzņēmējdarbību uz laiku līdz trim gadiem.”

Savukārt apstrīdētais pārejas noteikums paredz, ka 2015. gada 29. oktobra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” nosacījumi neattiecas uz personām, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesas izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikvienu persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016. gada 4. oktobra spriedumu citstarp Pieteikuma iesniedzējs atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts apstrīdētajā Krimināllikuma normā.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2018. gada 13. decembra spriedumu Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas spriedums šajā daļā atstāts negrozīts. Rīgas apgabaltiesas

spriedumā norādīts, ka ar 2015. gada 29. oktobra likumu „Grozījumi Krimināllikumā” Krimināllikuma 236. panta pirmā daļa norma izteikta jaunā redakcijā, proti, ir grozīts tās tiesiskais sastāvs. Tomēr, pamatojoties uz apstrīdēto pārejas noteikumu, Rīgas apgabaltiesa Pieteikuma iesniedzējam nepiemēroja Krimināllikuma 236. panta pirmo daļu redakcijā, kas ir spēkā no 2015. gada 3. decembra. Tātad Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota gan apstrīdētā Krimināllikuma norma, gan arī apstrīdētais pārejas noteikums, un pieteikumā ir norādīts uz viņam Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā konstitucionālajai sūdzībai noteiktās prasības.

6. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd divu normatīvo aktu – Krimināllikuma un 2015. gada 29. oktobra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” – normu atbilstību Satversmei.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem ir gūstams apstiprinājums tam, ka gan apstrīdētā Krimināllikuma norma, gan arī apstrīdētais pārejas noteikums regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016. gada 4. oktobra spriedumu daļā par viņa atzīšanu par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts apstrīdētajā Krimināllikuma normā, apelācijas un kasācijas kārtībā.

Tiesvedība krimināllietā noslēdzās ar Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta tiesnešu kolēģijas 2019. gada 21. novembra lēmumu, ar kuru atstāts negrozīts Rīgas apgabaltiesas 2018. gada 13. decembra spriedums. Tātad Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā pieteikuma iesniegšanas termiņš skaitāms no 2019. gada 21. novembra, kad tika pieņemts un stājās spēkā Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta tiesnešu kolēģijas lēmums. Pieteikums saņemts Satversmes tiesā 2020. gada 25. martā. Tātad Pieteikuma iesniedzējs ir ievērojis tā iesniegšanas termiņu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

8. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Satversmes tiesas likuma izpratnē ar juridisko pamatojumu saprot juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

8.1. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētais pārejas noteikums ierobežo Krimināllikuma 236. panta pirmās daļas redakcijā, kas ir spēkā no 2015. gada 3. decembra, atpakaļvērsto spēku.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētais pārejas noteikums neatbilst Satversmes 89. pantam. Taču pieteikumā nav norādīts juridiskais pamatojums par apstrīdētā pārejas noteikuma iespējamo neatbilstību šai Satversmes normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētais pārejas noteikums neatbilst arī Satversmes 94. pantam. Satversmes 94. pants nosaka: „Ikvienam ir tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību. Nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu.” Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētais pārejas noteikums neatbilst šai Satversmes normai, jo saskaņā ar Krimināllikuma 236. panta pirmo daļu persona par tajā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu varot tikt sodīta ar brīvības atņemšanu.

Lai pamatotu tiesību normas iespējamo neatbilstību Satversmes pamattiesību normai, pieteikuma iesniedzējam visupirms ir jāsniedz juridiski argumenti par to, ka

konkrētā situācija ietilpst attiecīgo pamattiesību tvērumā un tieši apstrīdētā norma skar šīs pamattiesības (*sal. sk., Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 10. un 11. punktu*). Apstrīdētais pārejas noteikums regulē vienīgi 2015. gada 29. oktobra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” spēku laikā. Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, kādā veidā tieši apstrīdētais pārejas noteikums skartu personai Satversmes 94. pantā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētā pārejas noteikuma neatbilstību Satversmes 89 un 94. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

8.2. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās Krimināllikuma normas iespējamo neatbilstību Satversmes 90. un 92. pantam un apstrīdētā pārejas noteikuma iespējamo neatbilstību Satversmes 1. un 92. pantam. Tam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums šajā daļā atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Krimināllikuma 236. panta pirmās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013. gada 31. martam) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90. un 92. pantam un 2015. gada 29. oktobra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” pārejas noteikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 92. pantam” pēc Pāvela Volkova pieteikuma (ieteikums Nr. 62/2020).

2. Atteikties ierosināt lietu par 2015. gada 29. oktobra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” pārejas noteikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89. un 94. pantam.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2020. gada 29. jūnijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele